

Täysistunto

Torstai 1.10.2020 klo 15.59—17.51

2.1. Suullinen kysymys Euroopan komission siirtolaisuutta koskevasta taakanjakoesityksestä (Mari Rantanen ps)

Suullinen kysymys SKT 116/2020 vp

Suullinen kyselytunti

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Edustaja Mari Rantanen.

Keskustelu

15.59 **Mari Rantanen ps:** Arvoisa puhemies! Odotamme kauhulla, minkälaiseen ratkaisuun EU-jäsenmaat pääsevät komission taakanjakoesityksestä. Uudessa paketissa jäsenmaiden olisi valittava, että ne joko ottavat vastaan siirtolaisia tai maksavat näistä rahaa toiselle valtiolle. Jäsenmaa saisi esityksessä kymppitonnin siirtolaisen vastaanottamisesta. Aiotteko olla tukemassa komission esitystä ihmisten siirtelystä rahaa vastaan? Ja toiseksi, tällainen summa ei riitä kuin muutaman kuukauden oleskeluun.

Perussuomalaisten linja on selkeä: EU:n ulkorajat pitää sulkea laittomalta siirtolaisuudelta, eikä tällaisia vetovoimatekijöitä, kuten taakanjako, tule hyväksyä.

Arvoisa hallitus, miten suhtaudutte komission esitykseen?

16.00 **Sisäministeri Maria Ohisalo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset kysymyksestä. Komissio on tosiaan vihdoin toimittanut sen esityksen, jota on vuosia odotettu. Suomihan suhtautuu rakentavasti EU:n yhteiseen keskusteluun, haluaa löytää yhteisiä ratkaisuja. Tässä esityksessä keskiössä on se, mitä tapahtuu Euroopan unionin sisällä, kuinka vastuuta jaetaan niin, että yhä useampi jäsenvaltio osallistuisi tähän toimintaan.

Samaan aikaan esitys rakentuu kahdesta muusta palikasta. Eräs palikka on se, kuinka rakennetaan EU:n ulkorajavalvontaa jatkossa vahvemmaksi, ja tästä jo viime viikolla sanoin täällä, että Frontexin resursseja lisätään, pysyvää rajajoukkoa rakennetaan paraikaa. Sen lisäksi keskeistä on myös se, mitä tapahtuu EU:n rajojen ulkopuolella, eli EU:n ulkosuhteet ovat osa tätä kokonaisuutta.

Suomi on rakentava EU-keskustelija ja etsii yhteisiä ratkaisuja EU-tasolla yhdessä.

Ensimmäinen varapuhemies Antti Rinne: Kiitoksia. — Nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan painamalla V-painiketta ja nousemalla seisomaan.

16.01 **Mari Rantanen ps** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Ohisalo viittaa tässä ulkorajavalvontaan, mutta helmikuussa, kun Kreikka valvoi ulkorajaansa ja laittoi rajat kiinni, kerroitte täältä Suomesta ohjeita, että rajat tulisi aukaista ja että Kreikka

Pöytäkirjan asiakohta PTK 122/2020 vp

toimii väärin. Onko teillä nyt laajan maahantulon lainsäädäntöpaketissa tulossa sellaisia elementtejä, joilla tarvittaessa Suomenkin ulkoraja laitetaan kiinni?

16.02 Sisäministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Suomen hallitus on sitoutunut ensinnäkin päivittämään laajamittaisen maahantulon vastaisen toimenpideohjelman. Se työ on käynnissä ja valmistuu tässä tulevan parin kuukauden sisällä. Sen lisäksi hallituksen lainsäädäntösuunnitelmaan on tulossa hankkeita, joilla vahvistetaan sitä yhteistyötä, jota eri viranomaiset tässä maassa tekevät sellaisissa riskitilanteissa, joissa laajamittaista maahantuloa potentiaalisesti Suomen rajoilla olisi. Eli hallitus jatkuvasti tekee näitä toimia. Pitkästä aikaa Rajavartiolaitokselle on myös lisätty resursseja, enemmän kuin pitkään aikaan. Tämä on erittäin positiivinen kehitys, ja eri puolilta Suomea on myös tullut hyvää palautetta siitä, että on tärkeää, että hallitus puuttuu tähänkin kysymykseen.

Sitten totta kai kansainvälisten sopimusten mukaisesti Suomella on velvoite ottaa vastaan turvapaikanhakijoiden hakemukset ja katsoa, kenellä on oikeus turvapaikkaan ja kenellä ei. Yhtenä osana tätä kokonaisuutta on myös palautuspolitiikka.

16.03 Jussi Halla-aho ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Heikosti kotoutuneen ulkomaalaisväestön määrä kasvaa tasaisen varmasti etenkin pääkaupunkiseudulla. Tämä väestökehitys vahingoittaa valtion ja kuntien taloutta, pahentaa asuntotilannetta, lisää rikollisuutta ja turvattomuutta sekä vauhdittaa asuinalueiden ja koulujen eriytymistä. Nämä ovat mitattavia kylmiä tosiasioita. Maahanmuutto lähinnä Afrikasta ja Lähi-idästä on yksiselitteisen vahingollista, ja se on sitä vahingollisempaa, mitä enemmän sitä on. Tämä ei koske vain Suomea, vaan se koskee kaikkia Länsi-Euroopan maita.

Näihin tosiasioihin on viime vuosina kasvavassa määrin herätty monissa maissa. Mainitsen esimerkkinä Itävallan, Tanskan ja aivan viime aikoina jopa Ruotsin. Kysymys kuuluu: herätäänkö näihin tosiasioihin myös Suomen hallituksessa vai jatketaanko unissäkävelyä?

16.04 Sisäministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Sisäministeriön raporteissa on vuosikautia kerrottu, mikä on Suomen sisäisen turvallisuuden suurin uhka. Se on syrjäytyminen, se, että ihmiset jäävät ulkopuolelle, jäävät osattomiksi, eivät koe olevansa oikeassa paikassa tässä yhteiskunnassa, eivät koe, että heillä on tässä yhteiskunnassa roolia. Tämä on työ, jota jatkamme paraikaa. Olemme tuomassa eduskuntaan alkuvuodesta sisäisen turvallisuuden selonteon, jossa nimenomaan lähdetään siitä, miten yhä useampi ihminen tässä yhteiskunnassa kokisi osallisuutta sen sijaan, että on esimerkiksi riskiä ajautua rikolliselle polulle. Tiedämme jo nyt, että tällä hetkellä onnettomuuksien uhreiksi, toisaalta rikosten tekijöiksi, rikoksen uhreiksi joutuvat ihmiset, joilla vaikkapa sosioekonominen asema on heikompi kuin muilla. Tässä hallitus tekee monia toimia syrjäytymisen ehkäisyksi.

16.05 Riikka Slunga-Poutsalo ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitusohjelmassa lukee, että Suomi tekee turvapaikka- ja pakolaispolitiikassa jatkuvaa pohjoismaista yhteistyötä edistäen yhtenäisiä linjoja ja käytäntöjä. Tanskassa on vuosikautia tehty kohtuuhyvää turvapaikka- ja pakolaispolitiikkaa tällä saralla, muun muassa asumisen gettoutumisen ynnä muun saralla. Keskusta-oikeistohallitus sen aloitti, ja demarihallitus

Pöytäkirjan asiakohta PTK 122/2020 vp

jatkaa sitä: tiukkaa turvapaikkapolitiikkaa. Aikooko Suomen hallitus ottaa yhtenäistä linjaa nimenomaan Tanskasta?

16.05 Sisäministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Lienee paikallaan tässä kohtaa kerrata niitä faktoja, jotka liittyvät maahanmuuttopolitiikkaan. Viimeisten kymmenen vuoden aikana Suomeen ei ole koskaan tullut niin vähän turvapaikanhakijoita kuin tänä vuonna. Kun perussuomalaiset ovat olleet hallituksessa, niin turvapaikanhakijoita toki on tullut paljon enemmän, [Välihuutoja perussuomalaisten ryhmästä — Puhemies koputtaa] ja mietinkin, mitä perussuomalaiset tässä oikein hakevat. Se, mikä on keskeistä sille, että ihmiset eivät joudu yhteiskunnan marginaaleihin, on esimerkiksi se, että asuntopolitiikka laitetaan kaikkialla kuntoon: ihmiset löytävät paikkansa tästä yhteiskunnasta, eikä tule eriarvoistumista vaikkapa alueiden välillä. [Jussi Halla-aho: Olipa lapsellinen vastaus!]

16.06 Minna Reijonen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Keskitämällä tuki valvotuille pakolaisleireille voidaan auttaa paljon tehokkaammin oikeasti hädänalaisia naisia ja lapsia kuin täällä euroalueen kalleimmassa elämisen kustannusten maassa, yhä velkaantuvassa, massatyöttömyydestä kärsivässä Suomessa. Miten me pystymme maksamaan? Miten me pystymme maksamaan? Toimeentulotuen saajista on tällä hetkellä noin 30 prosenttia maahanmuuttajia, pääkaupunkiseudulla yli 50 prosenttia. Mistä siihen otetaan rahat? En tiedä. Mistä siihen otetaan rahat? Kenelle hallituksen mielestä suomalainen hyvinvointiyhteiskunta ja suomalaisten kustantama sosiaaliturva on oikein tarkoitettu: suomalaisille vai joillekin muille?

16.07 Tiede- ja kulttuuriministeri Annika Saarikko (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ihan ensimmäiseksi minun tekisi mieli tarttua tuohon välihuutoon, jonka kuulin edustaja Halla-ahon lausuvan ministeri Ohisalon vastauksen jälkeen. Te totesitte, että ministerin vastaus oli lapsellinen. Minusta se oli siltä osin hämmentävää, että ministeri Ohisalo kertoi faktoja — esimerkiksi sen tosiasian, että näinä aikoina Suomeen on tullut ennätyksellisen vähän turvapaikanhakijoita. Ja on näin, että hyvinvointiyhteiskunta Suomi tukee kehitysyhteistyöllään juuri niitä asioita paremmiksi tässä maailmassa, joihin edustaja kysymyksellään nyt viittasi. Te itse asiassa ikään kuin tuitte sitä linjaa, että myös juurisyytä ja lähtömaita, niitä tilanteita, on autettava. Siksi on hämmentävää, että te perussuomalaiset olette olleet toistuvasti vähentämässä kehitysapua ja kehitysyhteistyövaroja, kun juuri niillä toimilla autetaan niissä ongelmissa, joiden vuoksi ihmiset pakenevat kotimaistaan ja lähtevät liikkeelle.

16.08 Kari Tolvanen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Tässä komission esityksessä on yksi huolestuttava asia. Se on se, että kun tulee ulkorajalle ja jos on siteitä johonkin maahan, tulee vaikka Kreikkaan ja on siteitä Suomeen, niin sitä kautta tänne Suomeen pääsee, jos täällä on paljon esimerkiksi irakilaisia, somaleja, vahva yhdyskunta. Ongelma on vain siinä, jos tällä henkilöllä, joka tänne tulee, ei ole mitään edellytyksiä turvapaikkaan. Miten sitten käy? Hän saa kielteisen päätöksen. Mitäs sitten käy? Häntä ei kuitenkaan pystytty palauttamaan sinne lähtömaahan. Hän jää tänne. Hän on pahimmillaan rikoksen uhri, ihmiskaupan uhri, tai rikoksen tekijä. [Juha Mäenpää: Se on rikkautta!] Miten tällaisessa tilanteessa tulisi toimia? Mitä mieltä te olette tällaisesta yhteisvastuusta.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 122/2020 vp

16.09 **Sisäministeri Maria Ohisalo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Komission esityksessä tosiaan on kaksi osaa tässä solidaarisuusmekanismissa, yhtäältä se, että jäsenvaltiot päättävät vastaanottaa sisäisinä siirtoina turvapaikanhakijoita, tai sitten jäsenvaltiot voivat avustaa tässä palautusyhteistyössä. Ja kuten edustaja hyvin toteaa, yksikään jäsenvaltio ei varmasti voi sanoa, että palautusyhteistyö kolmansien valtioiden kesken toimisi erittäin hyvin, koska nämä valtiot eivät vastaanota omia kansalaisiaan. Sen takia onkin aivan keskeistä tehdä kaikki toimet sen eteen, että vaikkapa paperittomuutta pystytään torjumaan tässä yhteiskunnassa, jotta yhä useampi ihminen saataisiin mukaan tähän yhteiskuntaan, kukaan ei jäisi reunoille [Välihuutoja] ilman pääsyä perusterveydenhuoltoon, ilman pääsyä perusihmisoikeuksiin, jotka meillä kaikilla tässä yhteiskunnassa on. Se on nimenomaan juuri niin kuin, edustaja, sanoitte hienosti, että nämä ihmiset nimenomaan jäävät silloin tietyllä tavalla — he saattavat joutua uhreiksi, he saattavat joutua rikosten tekijöiksi, ja tähän kaikkeen myös hallituksen laajamittaisen maahantulon ja maassa oleskelun ohjelman päivityksellä tullaan vastaamaan.

16.10 **Mia Laiho kok** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vaarallinen kohta komission esityksessä on se, että ulkorajalta pääsisi suoraan haluamaansa kohdemaahan silloin, jos hakijalla on valmiiksi kytköksiä maahan. Suomessa on esimerkiksi historiallisista syistä suhteessa paljon irakilaisia ja somaleita, ja se voisi johtaa siihen, että heihin kytkeytyviä henkilöitä hakeutuisi Kreikkaan, josta heidät siirrettäisiin kytkösten perusteella Suomeen, vaikka heihin ei kohdistuisi mitään henkilökohtaista vainoa. Suomessa he saisivat kielteisen päätöksen, mutta heitä ei käytännössä saada yleensä palautettua näihin maihin. Kysynkin ministeri Ohisalolta: mikä on hallituksen kanta komission esittämään uuteen yhteisvastuuseen?

16.11 **Sisäministeri Maria Ohisalo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Esitys on saatu viikko sitten, ja siinä on monta sataa sivua erilaisia, lukuisia erilaisia ehdotuksia, ja sitä pakettia käydään paraikaa läpi. Hallitus tulee muodostamaan siitä kannan tulevina viikkoina. Hallitus on käynyt jo EU-ministerivaliokunnassa tästä hyvää keskustelua alkukesästä niiden tietojen pohjalta, joita komissiosta silloin olimme saaneet, ja myös eduskunnan suurta valiokuntaa on tästä keskustelusta informoitu. Näiden kantojen kanssa lähden nyt tulevaan sisäministerikokoukseen, mutta hallitus muodostaa lopullisen kannan pakettiin tässä tulevina viikkoina ja kuukausina.

On kansainvälinen oikeus hakea turvapaikkaa. Se on oikeus, johon Suomi on sitoutunut kansainvälisissä sopimuksissa. Tämä hallitus ei aio irtautua kansainvälisistä sopimuksista ja pitää kiinni siitä, että se oikeus tulee täytettyä niin, että joka kerta yksilöllisesti tutkitaan, onko ihmisellä oikeus turvapaikkaan vai ei. Jos ei ole, niin sitten tietysti palautus on se toinen puoli tätä turvapaikkaprosessia.

16.12 **Päivi Räsänen kd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Pakolaisten kannalta olisi paras kehittää, niin Euroopan unionin kuin Suomen osalta, kiintiöpakolaisjärjestelmää, jossa voidaan valita juuri ne heikoimmassa asemassa olevat pakolaiset suoraan pakolaisleireiltä. Koko tämä turvapaikanhakujärjestelmä perustuu sekä nykyisin että tässä komission uudessa esityksessä hallitsemattomaan rajanylitykseen ja usein vielä ihmismalakuuljetuksen kautta. Eikö hallituksen tulisi aktiivisesti niin EU:ssa kuin täällä Suomessa tukea järjestelmää, jolla humanitäärinen maahanmuutto saataisiin hallituksi? Se oli-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 122/2020 vp

si sekä näiden avuntarvitsijoiden että sitten myös yhteiskunnan ikään kuin sietokyvyn kannalta kaikkein paras ratkaisu.

16.13 Sisäministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kiitokset edustajalle kysymyksestä, johon muistan vastanneeni myös aikaisemmin. On erittäin tärkeää, että edustaja nostaa tätä laillista väylää Euroopan unioniin eli kiintiöpakolaisjärjestelmää. Myös Suomen hallitus on sitoutunut siihen, että jos turvapaikanhakijoiden määrä laskee, kiintiöpakolaisjärjestelmää voidaan tarkastella ylöspäin. Ja nyt ensi vuoden luku tulee olemaan 1 050 ihmistä eli 200 ihmistä enemmän kuin aiemmin, koska Suomi haluaa kantaa kansainvälistä vastuuta. Ja tässä yhteistyö YK:n pakolaisjärjestön kanssa on erittäin toimivaa.

Nämä ihmiset kotoutuvat erittäin hyvin kuntiin. Moni kunta on itse asiassa jopa kysellyt meiltä, milloin tulee enemmän ihmisiä. On monia kuntia, joissa nämä ihmiset ovat hyvin saaneet työtä ja opiskelupaikkoja ja oppineet kieltä.

Hallitusohjelmaan on myös kirjattu lailliset reitit. Eli kuten mainitsin aikaisemmin, tämä on yksi laillisista reiteistä. Myös komission oman esityksen pohjana on se, että on yhtäältä laillisia reittejä ja on vahvempaa rajavalvontaa. Tätä kaikkea täytyy yhdistellä ja kantaa sitä kansainvälistä vastuuta, [Puhemies koputtaa] joka Suomellakin on. Ja itse asiassa komission esityksessä myös ihmissalakuljetukseen liittyen on uusia esityksiä.

16.14 Jouni Ovaska kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Niin kuin tässä on käynyt ilmi, esitys sisältää monia tärkeitä kohtia, mitä tulee ennen kaikkea siihen, että palautuksia tehostetaan. Mutta siihen tarvitaan myös konkreettisia keinoja. Sitten tähän sisältyy myöskin se, että pitkittyneitä turvapaikkakäsittelijä nopeutetaan ja ulkorajoista pidetään entistä paremmin huolta.

Mutta kyllä esityksessä on myös vaikeita kohtia, mitä Suomen ei pidä hyväksyä, esimerkiksi, mitä tulee komissiolle lisättävään valtaan, siihen, että komissio voisi ihan itse sijoittaa maahanmuuttajia Eurooppaan omilla päätöksillään. Tällaisiahan ei tietenkään pidä hyväksyä.

Mutta on tärkeää nyt huomioida, että koko Euroopan unioni otetaan yhteisiin talkoisiin mukaan eikä käy niin, että meillä on siivelläeläjiä tässä järjestelmässä. Haluaisin kysyä asiasta vastaavalta ministeriltä: uskotteko te tämän läpimenoon, ja millä tavalla Suomi tulee edistämään sitä, että jokainen on näissä talkoissa mukana?

16.15 Sisäministeri Maria Ohisalo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Komissio tietää hyvin, ja komissaari Johansson, joka paketin on esitellyt, tietää hyvin, että tässä kokonaisuudessa täytyy etsiä monia erilaisia tulokulmia, jotka sitovat jäsenvaltioita yhteen. Suomen puheenjohtajuuskaudella teimme paljon töitä sen eteen, että jäsenvaltiot pääsisivät edes samaan pöytään keskustelemaan tästä asiasta, että ymmärrettäisiin, että tämä on yhteinen vastuu — ei suinkaan taakanjako, niin kuin jotkut ehkä käyttävät tällaista termiä, vaan vastuunjako. Kyse on siitä, miten jäsenvaltioita, jotka ovat EU:n ulkorajoilla, kuten Suomi, myös tuetaan tilanteessa, jos meihin kohdistuisi tietynlaisia uudenlaisia uhkia tai riskejä. Toivon hartaasti, että Suomi ylipäätään tulee käymään keskustelua rakentavasta näkökulmasta sinne EU:n suuntaan, ja uskon, että yhä useampi jäsenvaltio ymmärtää, että näitä kysymyksiä yksikään jäsenvaltio ei ratko yksin, ja sen takia sitä ratkaisua nyt lähdetään hakemaan yhdessä.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 122/2020 vp

16.16 **Antti Lindtman sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Noin viikko on nyt makusteltu tätä komission ehdotusta.

Ensinnäkin on todettava, että on hyvä, että EU:ssa yritetään saada yhteinen maahanmuuttopolitiikka. Kukaan ei varmasti halua, että vuoden 2015 tapahtumat toistuvat. Se ei ole näiden ihmisten, ei myöskään yhdenkään eurooppalaisen valtion etu.

Toiseksi täytyy todeta, että kyllä tämä ehdotus on askel eteenpäin siitä vuoden 2016 ehdotuksesta. Tämä on ehkä hiukan realistisempi: ei pakkosiirtoja, mutta toisaalta siinä ratkaisussa, mikä löytyy, kaikkien maiden pitää totta kai olla mukana. Hyvää tässä on se, että prosessia nopeutetaan, niin kirjaamisia, palautuksia, palautusyhteistyötä kuin sitä, että ulkorajoilla pystyttäisiin ilmeisen perusteettomat hakemukset käsittelemään nopeasti.

Sitten on tämä juurisyihin puuttuminen. Se, kuinka paljon painetta tulee Eurooppaan, riippuu hyvin paljon siitä, minkälaiset ovat olosuhteet niissä maissa, ensimmäisissä maissa, joihin ihmiset ovat lähteneet pakoon. Siellä pitää olosuhteita vahvistaa.

Mutta sitten se, mikä tässä on kysymys: Onko tästä Dublin-menettelystä ylipäätään [Puhemies koputtaa] mahdollista luopua? Miten hallitus arvioi tätä kysymystä?

16.17 **Sisäministeri Maria Ohisalo** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten täällä aiemmin myös viitattiin tähän kysymykseen siitä, onko nykyinen Dublin-järjestelmä toimiva, niin komissio on katsonut, että se ei ole toimiva, ja sen takia ehdottaa tätä uutta solidaarisuusmekanismia, joka juurikin perustuu siihen, että yhtäältä sisäisiä siirtoja tai toisaalta avustusta näissä palautuksissa. Eli Dublin-järjestelmästä tässä muodossaan lähdettäisiin irtautumaan.

Kuten sanottu, paketti on valtavan laaja, ja hallitus ei ole yhdessä vielä käynyt siitä keskustelua ministerivaliokunnassa, mutta tulemme siihen palaamaan. Hallitusohjelman linjojakin mukaillen ja Suomen aikaisempia yhdessä linjaamia kantoja mukaillen Suomelle on tärkeää se, että perus- ja ihmisoikeuksia kunnioitetaan näissä turvapaikkaprosesseissa ja samaan aikaan pidetään huoli siitä, että ulkorajavalvonnasta pidetään huolta, ja kuten sainoin, Rajavartiolaitoksen resursseja on myös vahvasti lisätty Suomen puolella mutta itse asiassa laajemminkin Euroopan unionin tasolla.